

KARTA PRZEDMIOTU**I. Dane podstawowe**

Nazwa przedmiotu	Metody diagnozowania rodziny
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Methods for the family diagnosing
Kierunek studiów	nauki o rodzinie
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	I
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	psychologia
Język wykładowy	polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	Dr Karolina Komsta-Tokarzewska
---	--------------------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
ćwiczenia	30	III	3
Wymagania wstępne	W1 - Wiedza z zakresu pedagogiki rodziny i psychologii małżeństwa i rodziny.		

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

C1- Zapoznanie studentów z wiedzą na temat potrzeb i problemów występujących w rodzinach, w tym również w rodzinach dysfunkcyjnych.
C2- Przygotowanie studentów do praktycznego wykorzystania wiedzy teoretycznej.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Student zna narzędzia, metody i techniki wykorzystywane w diagnozie rodziny i jej problemów.	K_W02
W_02	Student definiuje podstawowe terminy związane z diagnozą systemu rodziny i jej problemów. Zna przedmiot, cele i strukturę procesu diagnostycznego oraz jego uwarunkowania.	K_W04
W_03	Student wskazuje czynniki dynamizujące i zakłócające przebieg procesu diagnozowania systemu rodzinnego.	K_W06
W_04	Student charakteryzuje przebieg procesu diagnostycznego systemu rodzinnego; wskazuje czynniki dynamizujące i zakłócające jego przebieg.	K_W10
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	Student wykorzystuje wiedzę teoretyczną do diagnozowania rodziny jako środowiska wychowawczego.	K_U01
U_02	Student potrafi dobrać i stosować metody niezbędne w diagnozie systemu rodzinnego.	K_U02
U_03	Student potrafi właściwie dobrać i wykorzystać źródła niezbędne do przeprowadzenia diagnozy systemu rodzinnego i jego problemów.	K_U03
U_04	Student potrafi komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii niezbędnej w procesie diagnozowania systemu rodzinnego.	K_U04
U_05	Student potrafi przedstawić kluczowe dla diagnozowania systemu rodzinnego pojęcia.	K_U05
U_06	Student potrafi przeprowadzić częściową diagnozę rodziny i jej problemów oraz zaprezentować jej wyniki.	K_U07
U_07	Student potrafi wskazać wyznaczniki profesjonalizmu diagnosty.	K_U10
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	Student na podstawie uzyskanej w trakcie zajęć wiedzy, posiada gotowość do podejmowania oddziaływań diagnostycznych na rzecz rodziny.	K_K01
K_02	Student posiada gotowość do tworzenia i realizacji planu procesu diagnozowania potrzeb i problemów rodzinnych.	K_K02 K_K03 K_K04
K_03	Studenta cechuje aktywna postawa w przygotowaniu do zajęć oraz świadoma odpowiedzialność za to przygotowanie.	K_K06

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

1. Diagnoza psychopedagogiczna – zagadnienia ogólne dla przedmiotu.
2. Podstawowe zasady diagnozowania potrzeb i problemów rodziny. Przedmiot, cele i struktura procesu diagnostycznego. Uwarunkowania procesu diagnostycznego.
3. Osobowość diagnosty. Praktyczne i interpersonalne umiejętności w diagnozowaniu. Wyznaczniki

profesjonalizmu diagnosty.

4. Struktura rodzin problemowych.
5. Kategorie problemów doświadczanych przez rodzinę i kategorie dysfunkcji dotyczące rodziny.
6. Tworzenie planu procesu diagnozowania potrzeb i problemów rodzinnych. Nawiązywanie więzi interpersonalnej z rodziną.
7. Podstawowe techniki diagnostyczne. Wywiad środowiskowy; Genogram jako narzędzie diagnozowania rodziny; Ekomapa jako narzędzie diagnozowania sytuacji rodziny.
8. Wybrane narzędzia diagnozowania systemu rodzinnego (Kwestionariusz Postaw Rodzicielskich M. Ziemskiej, Kwestionariusz dobrego małżeństwa M. Plopy i J. Rostowskiego, Kwestionariusz komunikacji małżeńskiej M. Kaźmierczak, M. Plopy, Analiza stylu wychowania w rodzinie M. Ryś).
9. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz problemu nadużywania alkoholu (uzależnienia od alkoholu).
10. Rola metod jakościowych w diagnozowaniu problemów systemu rodzinnego.
11. Techniki projekcyjne w diagnozowaniu sytuacji rodziny
12. Formy pracy z rodzinami z problemami i z rodzinami dysfunkcyjnymi.
13. Czynniki dynamizujące i zakłócające przebieg relacji diagnostycznej.

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne <i>(lista wyboru)</i>	Metody weryfikacji <i>(lista wyboru)</i>	Sposoby dokumentacji <i>(lista wyboru)</i>
WIEDZA			
W_01	Wykład konwersatoryjny	Zaliczenie pisemne	Sprawdzone i ocenione kolokwium
W_02	Wykład informacyjny	Zaliczenie pisemne	Sprawdzone i ocenione kolokwium
W_03	Wykład problemowy	Zaliczenie pisemne	Sprawdzone i ocenione kolokwium
W_04	Wykład z prezentacją multimedialną	Zaliczenie pisemne	Sprawdzone i ocenione kolokwium
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01 U_02 U_03 U_06	Metoda problemowa	Prezentacja przeprowadzonej częściowej diagnozy systemu rodziny (jej problemów).	Karta oceny pracy studenta
U_04	Dyskusja	Obserwacja pracy studenta	Karta obserwacji
U_05	Dyskusja	Obserwacja pracy studenta	Karta obserwacji
U_07	Dialog	Informacja zwrotna	Karta oceny
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	Dyskusja	Obserwacja pracy studenta	Karta obserwacji
K_02	Dyskusja	Obserwacja pracy studenta	Karta obserwacji
K_03	Dialog	Informacja zwrotna	Karta oceny

VI. Kryteria oceny, wagi

Efekty uczenia się - wiedza

Na ocenę niedostateczną – student nie potrafi zdefiniować podstawowych terminów związanych z diagnozą systemu rodziny i jej problemów; nie ma wiedzy na temat metod i narzędzi

wykorzystywanych w diagnozie rodziny i jej problemów a także przebiegu procesu diagnostycznego rodziny; nie potrafi wskazać czynników dynamizujących i zakłócających ten przebieg.

Na ocenę dostateczną – student w ograniczonym stopniu definiuje podstawowe pojęcia związane z diagnozą systemu rodziny i jej problemów; ma ograniczoną wiedzę na temat metod i narzędzi wykorzystywanych w diagnozie rodziny i jej problemów a także przebiegu procesu diagnostycznego; w ograniczonym stopniu wskazuje czynniki dynamizujące i zakłócające ten przebieg.

Na ocenę dobrą – student poprawnie definiuje podstawowe terminy związane z diagnozą systemu rodziny i jej problemów; potrafi wymienić metody i narzędzia wykorzystywane w procesie diagnostycznym systemu rodziny a także wskazać czynniki dynamizujące i zakłócające ten przebieg.

Na ocenę bardzo dobrą – student dokładnie definiuje (wyjaśnia) podstawowe terminy związane z diagnozą systemu rodziny i jej problemów; potrafi wymienić wszystkie omawiane metody i narzędzia wykorzystywane w procesie diagnostycznym systemu rodziny a także wskazać i omówić czynniki dynamizujące i zakłócające ten przebieg.

Efekty uczenia się - umiejętności

Na ocenę niedostateczną – student nie potrafi wykorzystać wiedzy teoretycznej w diagnozowaniu systemu rodziny i jej problemów a także praktycznie przeprowadzić cząstkowej diagnozy rodziny jako środowiska wychowawczego.

Na ocenę dostateczną – student potrafi w ograniczonym stopniu wykorzystać wiedzę teoretyczną w diagnozowaniu systemu rodziny i jej problemów, w ograniczonym stopniu projektuje i przeprowadza proces diagnostyki rodziny i jej wybranych problemów.

Na ocenę dobrą – student poprawnie wykorzystuje wiedzę teoretyczną w procesie diagnozowania systemu rodziny i jej problemów; unika czynników zakłócających przebieg relacji diagnostycznej, prezentuje wyniki przeprowadzonej diagnozy.

Na ocenę bardzo dobrą – student w pełni wykorzystuje wiedzę teoretyczną w procesie diagnostycznym systemu rodzinnego i jego wybranych problemów, stosuje właściwe narzędzia, metody i techniki diagnostyczne, prezentuje wyniki przeprowadzonej diagnozy oraz konstruuje na jej podstawie wnioski i zalecenia dalszej pracy z rodziną.

Efekty uczenia się – kompetencje społeczne

Na ocenę niedostateczną – student nie uznaje wartości i potrzeby podejmowania działań diagnostycznych w obrębie systemu rodziny i jej problemów; studenta cechuje pasywna postawa w przygotowaniu do zajęć.

Na ocenę dostateczną – student w ograniczonym stopniu uznaje wartość i potrzebę podejmowania działań diagnostycznych w obrębie systemu rodziny i jej problemów; studenta sporadycznie wykazuje aktywną postawę w przygotowaniu do zajęć.

Na ocenę dobrą – student uznaje wartość i potrzebę podejmowania działań diagnostycznych w obrębie systemu rodziny i jej problemów; angażuje się w przebieg prowadzonych zajęć biorąc udział w dyskusjach.

Na ocenę bardzo dobrą – student w pełni uznaje wartość i potrzebę podejmowania działań diagnostycznych w obrębie systemu rodziny i jej problemów; studenta często wykazuje aktywną postawę podczas zajęć, bierze udział w dyskusji, formułuje własne wypowiedzi a także krytykuje.

Dodatkowe kryteria oceny:

1. Obecność i aktywny udział w zajęciach.
2. Przygotowanie w formie pisemnej wybiórczej diagnozy systemu rodzinnego.
3. Kolokwium pisemne.

Kryteria oceny dla zaliczenia pisemnego

Na ocenę dostateczną - uzyskanie od 60% - 65% łącznej liczby punktów możliwych do uzyskania z zaliczenia pisemnego.

Na ocenę dostateczną plus - uzyskanie od 66%- 75% łącznej liczby punktów możliwych do uzyskania z zaliczenia pisemnego.

Na ocenę dobrą - uzyskanie od 76% -85% łącznej liczby punktów możliwych do uzyskania z zaliczenia pisemnego.

Na ocenę dobrą plus - uzyskanie od 86% - 95% łącznej liczby punktów możliwych do uzyskania z zaliczenia pisemnego.

Na ocenę bardzo dobrą - uzyskanie od 96% - 100% łącznej liczby punktów możliwych do uzyskania z zaliczenia pisemnego.

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	30
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	75

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
<p>Brągiel J., Kawula S., <i>Więzi społeczne w rodzinie</i>, w: <i>Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki</i>, red. S. Kawula, J. Brągiel, A. W. Janke, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2007.</p> <p>Budzyna-Dawidowski, P., <i>Komunikacja w rodzinie</i>, w: <i>Wprowadzenie do systemowego rozumienia rodziny.</i>, red. B. de Barbaro, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1999.</p> <p>De Barbaro M., <i>Struktura rodziny</i>, w: <i>Wprowadzenie do systemowego rozumienia rodziny.</i>, red. B. De Barbaro, Kraków 1999.</p> <p>Dybowska E., <i>Teoria systemowej pracy z rodziną</i>, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Kraków 2012, s. 56-69.</p> <p>Kaźmierczak M., Płopa M., <i>Kwestionariusz Komunikacji Matżeńskiej</i>, Podręcznik, Warszawa: VIZJA PRESS & IT, 2008.</p> <p>Jarosz E., Wysocka E., <i>Diagnoza psychopedagogiczna. Podstawowe problemy i rozwiązania</i>, 2006</p> <p>Płopa M., <i>Więzi w małżeństwie i rodzinie, metody badań</i>, Kraków 2008.</p> <p>Płopa M., <i>Psychologia rodziny. Teoria i badania</i>, IMPULS, Kraków 2011.</p> <p>Pospizyl I., <i>Przemoc w rodzinie</i>, WSiP, Warszawa 1994.</p> <p>Ryś M., <i>Systemy rodzinne. Metody badań struktury rodziny pochodzenia i rodziny własnej</i>, CMPPP, Warszawa 2004.</p> <p>Skałbania B., <i>Diagnostyka pedagogiczna. Wybrane obszary badawcze i rozwiązania praktyczne</i>, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2011.</p> <p>Słysz A., <i>Rysunek jako technika diagnostyczno-terapeutyczna</i>, w: <i>Od systemu terapeutycznego do interwencji</i>, red. Ł. Kaczmarek, A. Słysz, E. Soroko, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2006, s. 91-104.</p> <p>Stewart J., <i>Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej</i>, 2008.</p> <p>Suchańska A., <i>Rozmowa i obserwacja w diagnozie psychologicznej</i>, 2007.</p> <p>Wysocka E., <i>Diagnostyka pedagogiczna. Nowe obszary i rozwiązania</i>, IMPULS, Kraków 2013.</p>
Literatura uzupełniająca
<p>Badura-Madej W., Dobrzyńska-Mesterhazy A., <i>Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia</i>, UJ, Kraków 2000.</p> <p>Guziuk-Tkacz M., <i>Badania diagnostyczne w pedagogice i psychopedagogice</i>, Wyd. Akademickie Żak, Warszawa 2011.</p> <p>Frączek Z. Lulek B., <i>Wybrane problemy pedagogiki rodziny</i>, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2010.</p> <p>Jarosz E., Wysocka E., <i>Diagnoza psychopedagogiczna. Podstawowe problemy i rozwiązania</i>, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2006.</p> <p>Kawula S., <i>Człowiek w relacjach socjopedagogicznych</i>, AKAPIT, Toruń 2004.</p> <p>Kijowska I. M., Przybysz-Zaremba M., <i>Rodzina. Wybrane wymiary środowiska wychowawczego dziecka</i>, Wyd. PWSZ w Elblągu, Elbląg 2011.</p> <p>Paszkiwicz A., <i>Diagnozowanie środowiska rodzinnego</i>, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, 2012, t.6, s.28-34.</p>

Przybysz-Zaremba M., *Ryzykowne zachowania młodzieży jako implikacja dekompozycyjnych oddziaływań środowiska rodzinnego – wybrane konteksty i eksploracje*, „Studia nad Rodziną” 35(2014), nr 2, s. 229-239.

Przybysz-Zaremba M., *Uwarunkowania zachowań agresywnych i/lub przemocowych występujących w rodzinie – wybrane konteksty. Społeczno-demograficzny model agresora – w świetle badań własnych*, w: *Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania rozwoju rodziny*, red. K. Szczepańska-Woszczyńska, M. Hronec, Dąbrowa Górnicza, 2014, s. 201-214.

Wallon, Ph., Cambier, A., Engelhart, D., *Rysunek dziecka*, WSiP, Warszawa 1993.